

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

Nr

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

4393

1. Obiekt

MURY MIEJSKIE – ODCINEK PRZY UL. JAGIEŁŁY

527/1

2. Czas powstania

XIV w., XVII w.

3. Miejscowość

SŁUPSK

4. Adres

76-200 SŁUPSK
ul. JAGIEŁŁY

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie
gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem. STOLP in POM.

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo koszański
powiat Słupsk

8. Właściciel i jego adres

Gmina Miejska Słupsk
Urząd Miejski
Pl. Zwycięstwa 3
76-200 Słupsk

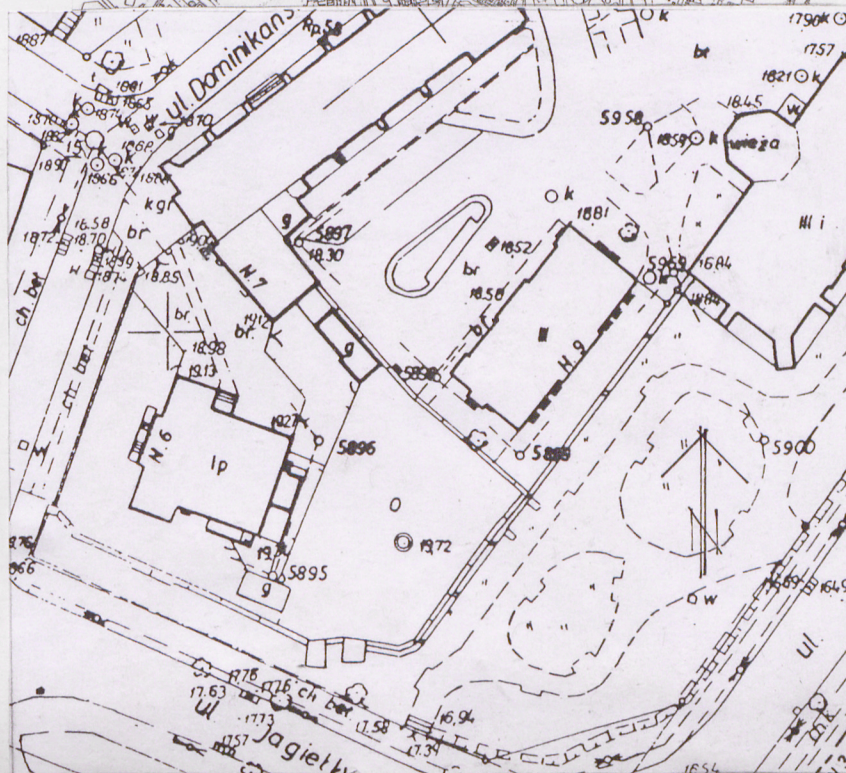
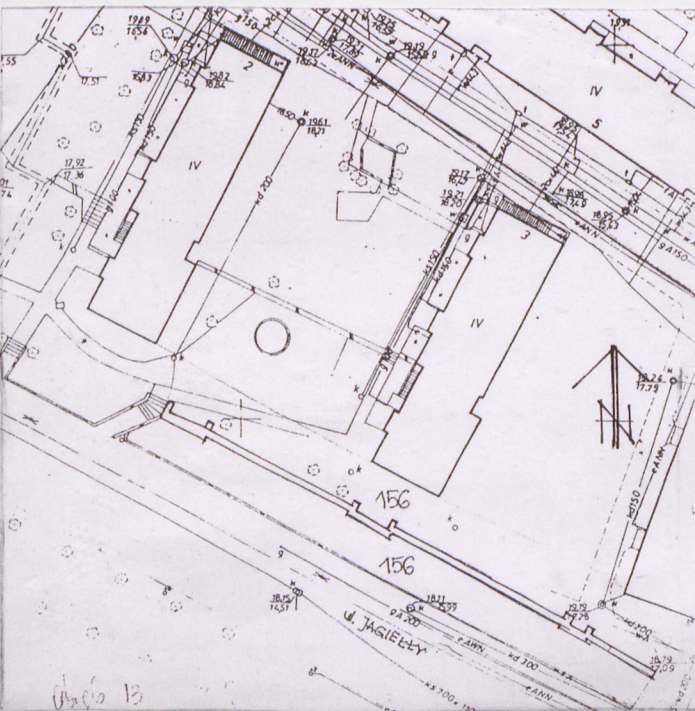
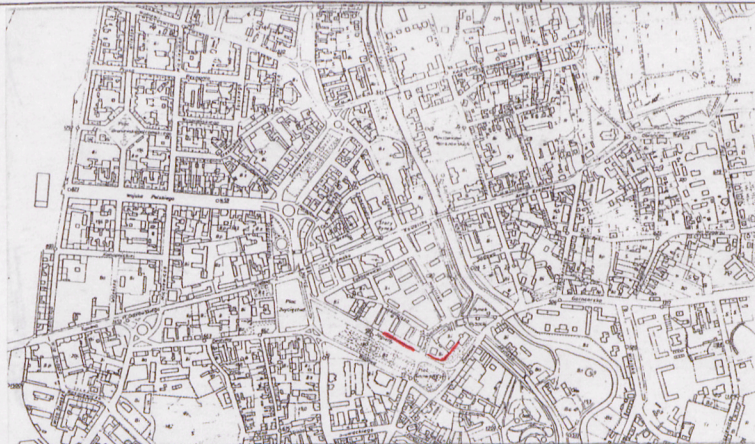
9. Użytkownik

jw.

10. Rejestr zabytków

A – 133/400K z dn. 25.05.1955 r.

A-86

W 1310 r. Słupsk otrzymał od margrabiów brandenburskich przywilej lokacyjny. Miasto otoczone z jednej strony rzeką, a z drugiej podmokłymi terenami uzyskało czytelny do dziś trapezowy kształt. Początkowo Słupsk otoczony został drewnianą palisadą. Jednakże już po 1325 r. zaczęto wznosić trwałe umocnienia w postaci murów z kamienia i cegły. Obwód całości murów z basztami i bramami wynosił około 2.400 m. W pierwszej kolejności budowano dolne partie trzech bram: Holsztyńskiej, Młyńskiej i Nowej, w następnym etapie podwyższano je o kolejne kondygnacje i wznoszono mury od strony północnej, zachodniej i południowej. Istotnym elementem wznoszonych w pierwszym etapie murów były występujące co 15-30 m. dwa typy prostokątnych baszt. Większe z nich miały przeciętną szerokość ok. 6,5 m., a mniejsze 3,0 m. szerokości. Były nieco wysunięte przed lico muru i otwarte, niezabudowane od strony miasta. Mury miały grubość ok. 1,0 m. i sięgały ok. 6,0 m. wysokości, u góry zakończone były prosto. Poza wymienionymi już bramami miejskimi do miasta prowadziły jeszcze: Brama Sowia, Brama Kowalska i Mnisza. Bramy te były raczej furtami do miasta przeznaczonymi głównie do ruchu pieszego. W następnych latach obwarowania zostały silnie zaniedbane i zdewastowane. W XVII w. rozpoczyna się okres istotnych zmian fortyfikacji miejskich. Odbudowano zniszczone odcinki murów. Powstał też nowożytny system obronny polegający na otoczeniu miasta dodatkowymi wałami i założeniu bastionów. Wał ziemny ciągnął się po zachodniej stronie miasta równolegle do murów (ob. Al. i ul. Sienkiewicza, 9-go Marca, Wałowa). Bastiony ziemne usytuowane były na

Sytuacja – długość zachowanych w tym ciągu murów łącznie z basztami wynosi 115 m. Odcinek ten składa się z dwóch części przedzielonych ul. Dominikańską. Od strony zewnętrznej mury obronne biegną równolegle do ul. Jagiełły, zlokalizowanej na terenie dawnych fos i fortyfikacji ziemnych. Do muru przylega pas trawnika. Od strony wewnętrznej część odcinka muru graniczy z terenem nowej zabudowy mieszkaniowej, natomiast drugi fragment otacza ogród kościelny. Odcinek biegnący wzdłuż ul. Jagiełły o długości 70 m. składa się z trzech baszt i trzech odcinków murów. Odcinek za ul. Dominikańską o długości 45 m. złożony jest z jednej baszty, jednej podwójnej przypory narożnej oraz dwóch fragmentów muru. Zachowane baszty mają prostokątny rzut oraz wystają nieznacznie poza zewnętrzne lico muru. Ściany poprzeczne baszt są poskuwane.

Fundamenty muru zostały wykonane z głazów narzutowych, granitów. Fundamenty od strony zewnętrznej były zbieżne ku górze, od strony miasta były wznoszone do pionu. Od strony zewnętrznej fundamenty występują ponad terenem na wysokości od 0,5 do 1,5 m. Wielkość poszczególnych głazów od 30-60 cm. Głazy spajano zaprawą wapienną z użyciem drobnych kamyków. W warstwach najniższych kamienie układano luźno, bez zaprawy, zaś przerwy między nimi wypełniano gliną. Szerokość ławy u podstawy wynosi 1,5 m. Głębokość posadowienia ławy ok. 1,3 m. Ława posadowiona na podsypce żwirowej, poniżej rodzimy grunt.

Ściany – wykonano z cegły palonej koloru ciemnoczerwonego, spatynowanego na kolor ciemnobrunatny, o wymiarach 30x15x9,5 cm.

Mur obronny – między Zamkiem a ul. Jagiełły. Składa się z dwóch części. Część północna długości ok. 30 m. przylega do Zamku. Dolna partia muru wymurowana z cegieł gotyckich w wątku wendyjskim. Fragment ten jest wybudowany jest zbieżnie ku górze. Górną partię muru wykonano z nowej cegły. Korona muru wykonana jest z jednej warstwy cegieł częściowo wysuniętych poza lico muru. Mur zakończony jest ceglana przyporą wykonaną z nowej cegły. Lico drugiego fragmentu muru wykonano w wiązaniu główkowym. Od strony zewnętrznej podparty jest trzema przyporami wykonanymi z nowej cegły. Jego zakończeniem jest przypora podwójna.

Przypora podwójna – murowana w wątku ceglany polskim. Szerokość każdej przypory wynosi ok. 2,0 m. Odległość między przyporami 3,0 m. Wystają poza lico muru zewnętrznego ok. 2,4 m. Wysokość przypór ok. 5,0 m. Przypory narożne przedzielone małym fragmentem nowego muru. Miejsce styku zniekształcone późniejszymi przemurowaniami.

Baszta nr 2 – murowana w wątku wendyjskim. Szerokość baszty ok. 6,0 m., grubość ścian ok. 1,0 m. Wysokość baszty 3,8 m. Wystaje poza zewnętrzne lico muru obronnego ok. 0,5 m. (w poziomie wierzchu fundamentów). Od strony wewnętrznej ściany poprzeczne zostały skute. Na ścianie czołowej znajdują się cztery płaskie wnęki. Na ścianie tej widoczna jest także odsadzka międzykondygnacyjna o szerokości 1 cegły. Lico muru baszty jest w dużej mierze przemurowane.

Mur po obu stronach baszty nr 2 – murowany w wątku wendyjskim. Mur zbieżny ku górze od strony zewnętrznej, a pionowy od wewnętrznej. Wysokość muru zrównana z wysokością baszty. Na murze, na poziomie wyższym o 1 warstwę cegieł od spodu wnęk w ścianie czołowej baszty znajduje się fryz ceglany złożony z jednej warstwy cegieł kładzionych na płask, ukosem do lica muru. W murze od strony zewnętrznej widoczne gniazda rusztowania. W licu zewnętrznym muru przeważa cegła licowa gotycka. Od strony wewnętrznej na dużych fragmentach mur przemurowany nową cegłą. Od strony Dominikańskiej do starego muru dobudowano nowy, również ceglany, będący ogrodzeniem terenu kościelnego.

Baszta nr 3 – murowana w wątku wendyjskim. Szerokość ściany czołowej ok. 4,5 m., grubość 1,1 m., wysokość 4,1 m. Ściany poprzeczne obmurowano nową cegłą, formując je na zwężające się uskokowo ku

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne Obwarowania miejskie	17. Użytkowanie obecne Obiekt nieużytkowany
18. Prace budowlane , ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

Średniowieczne urządzenia obronne miasta Słupska
PKZ Gdańsk 1967 r., tom I
„Mury obronne” Inwentaryzacja konserwatorska
PKZ Gdańsk 1967 r.,
„Zespół obwarowań miejskich” St. Szpilewski

25. Opracował

tekst mgr inż. arch. Grzegorz Uniejewski IX 1998 r.

plany, rysunki jw.

zdjęcia fotograficzne jw.

miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Słupsk

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)

27. Załączniki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SŁUPSK	MURY MIEJSKIE – przy ul. JAGIEŁŁY	Opis i zdjęcia

narożnikach: u zbiegu Al. Sienkiewicza z ul.9-go Marca, na początku ul. Jagiełły i na narożu ulic Jagiełły i Zamkowej. W XVIII w. obwarowania zaczęto obudowywać prymitywnymi budami. W bastionach przy ul. Jagiełły założono ogrody. W XIX w. ze względu na znaczny rozwój miasta zaczęto odcinki murów rozbierać, a zachowane obudowywać domami. Na wskutek działań wojennych w czasie II wojny światowej szereg fragmentów dawnych obwarowań uległo zniszczeniu. Te, które przetrwały zachowały się do dziś.

Mury i baszty gotyckie.

górze przypory. Wewnętrzne lico ściany czołowej przemurowane nową cegłą. Od strony zewnętrznej na ścianie znajduje się fryz z dwóch warstw cegieł kładzionych na płask ukosem do lica, podzielonych 1 warstwą cegieł położonych równolegle do lica muru.

Baszta nr 4 – murowana w wątku wendyjskim. Szerokość ściany czołowej 6,9 m., grubość 1,1 m., wysokość 5,3 m. Wysunięta poza lico zewnętrzne muru ok. 0,6 m. W ścianie czołowej znajduje się 5 wnęk, w trzech środkowych, w dolnej części znajdują się strzelnice szczelinowe. W ścianie widoczne otwory dla oparcia rusztowań. Od wewnętrznej strony baszty na ścianie występuje odsadzka międzypiętrowa o szerokości ½ cegły. Ok. 1,2 m. powyżej niej znajdują się wspomniane wcześniej szczeliny strzelnicze przesklepione sklepieniem odcinkowym. Ściany poprzeczne przemurowane nową cegłą.

Baszta nr 5 – wymurowana w wątku wendyjskim. Szerokość ściany czołowej 6,2 m., grubość muru 1,5 m., wysokość 3,5 m. Lico zewnętrzne muru wykonane w większości z cegły gotyckiej, ze śladami późniejszych przemurowań. Od wewnętrznej strony lico ściany wykonano z nowej cegły.

Mur obronny między basztami – wymurowany w wątku wendyjskim. Grubość muru ponad terenem ok. 1,0 m. Wysokość zbliżona do wysokości baszt. Lico zewnętrzne muru wykonane z cegły gotyckiej z licznymi przemurowaniami nową cegłą. Od strony wewnętrznej lico muru wykonane z nowej cegły.

Nowa Brama – opis bramy zawiera osobna „biała” karta.

1. Fragment przy ul. Jagiełły – strona zewnętrzna
Orientacja
Sytuacja
Rzut – wkładka nr 3

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Grzegorz Uniejewski IX 1998 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Słupsku

2

3

4

5

6

7

2. Fragment przy zamku
3. Fragment przy kościele św. Jacka
4. Fragment przy ul. Dominikańskiej
5. Odcinek muru przy hotelu – strona zewnętrzna
6. Odcinek muru przy hotelu – strona wewnętrzna
7. Fragment muru – strona zewnętrzna

1. Miejscowość

SŁUPSK

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

MURY MIEJSKIE – przy ul. JAGIEŁŁY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Zdjęcia

9

8

11

10

- 8. Odcinek przy hotelu – strona zewnętrzna
- 9. Przypora podwójna – strona zewnętrzna
- 10. Przypora podwójna
- 11. Baszta nr 3 – strona zewnętrzna
- 12. Baszta nr 2 – strona zewnętrzna

12

13

15

14

16

17

- 13. Mury – widok od strony wewnętrznej
- 14. Mury – widok od strony wewnętrznej
- 15. Baszta nr 4 – strona zewnętrzna
- 16. Baszta nr 4 – strona wewnętrzna
- 17. Baszta nr 5 – strona zewnętrzna

1. Miejscowość

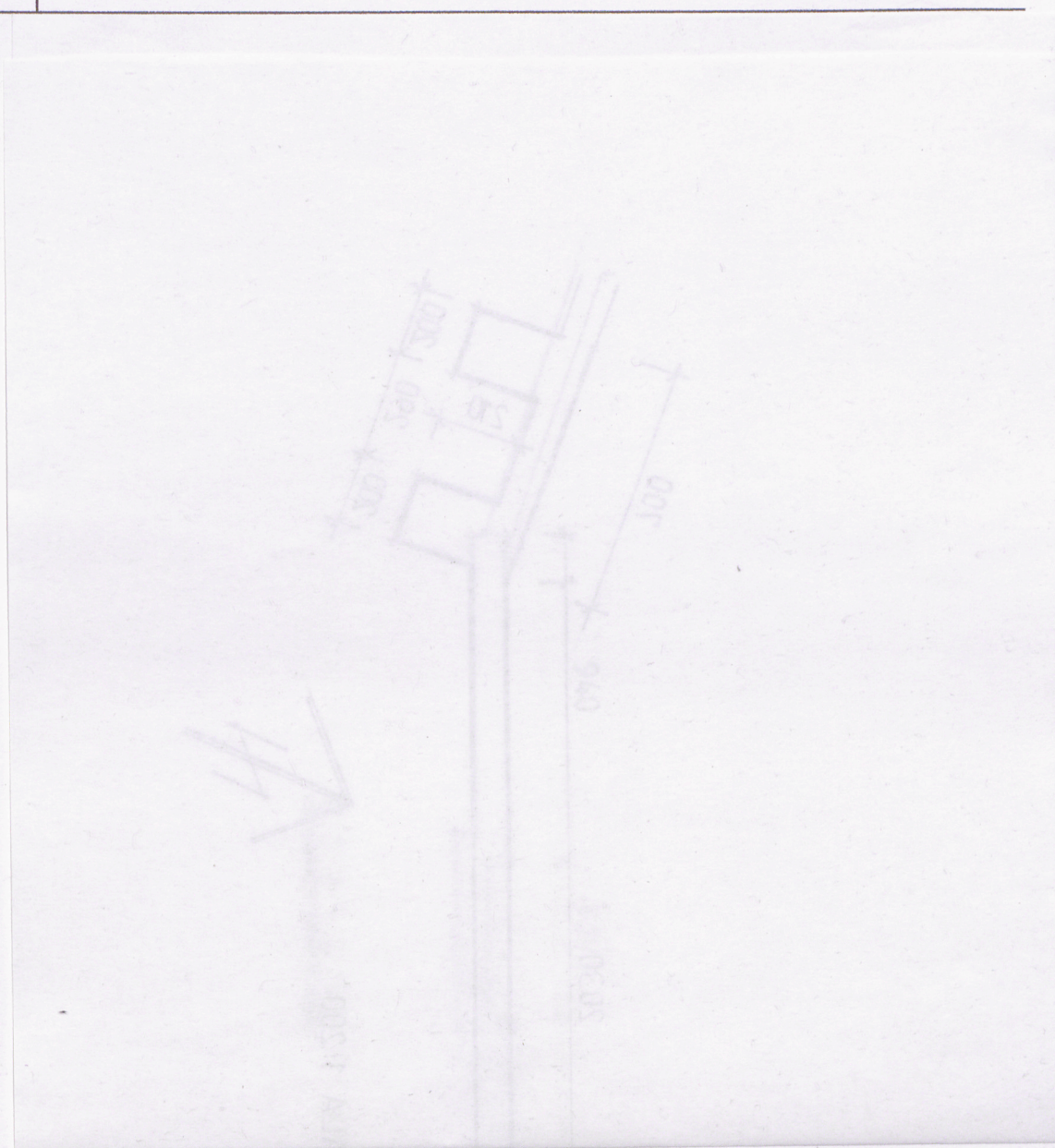
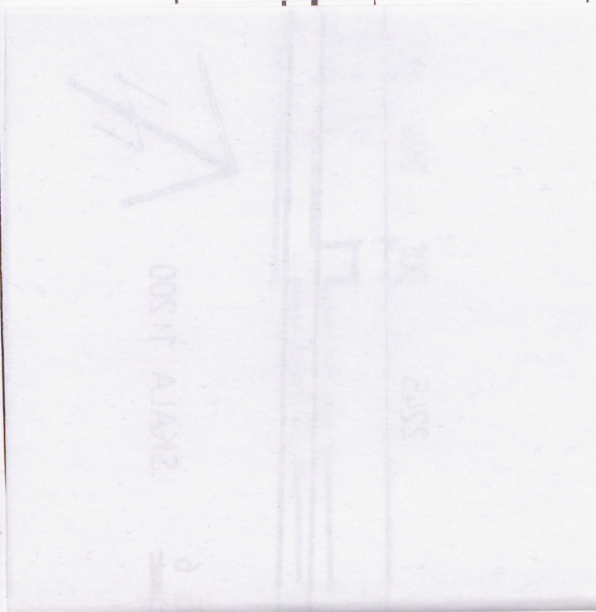
SŁUPSK

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

MURY MIEJSKIE – przy ul. JAGIEŁŁY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

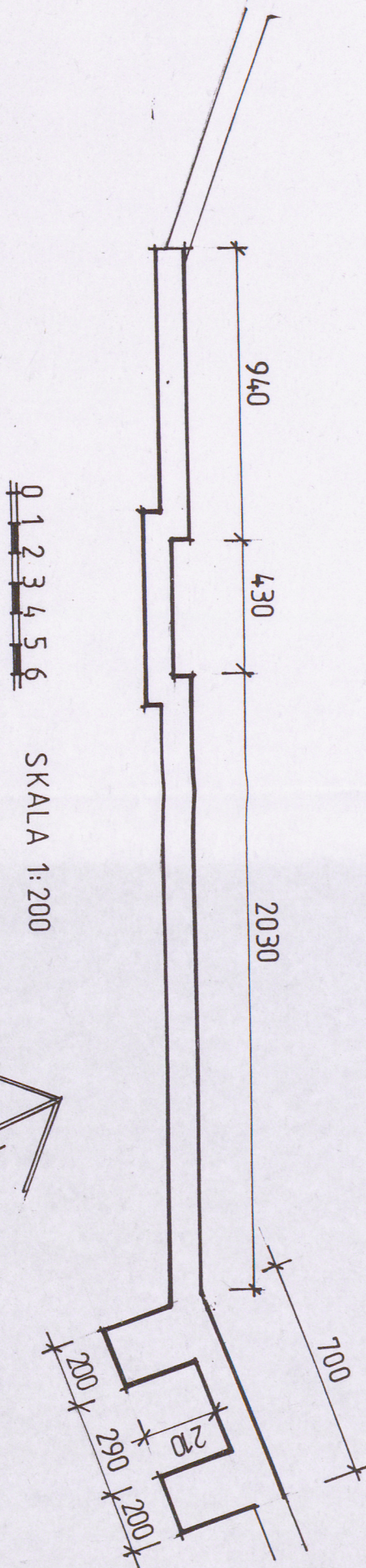
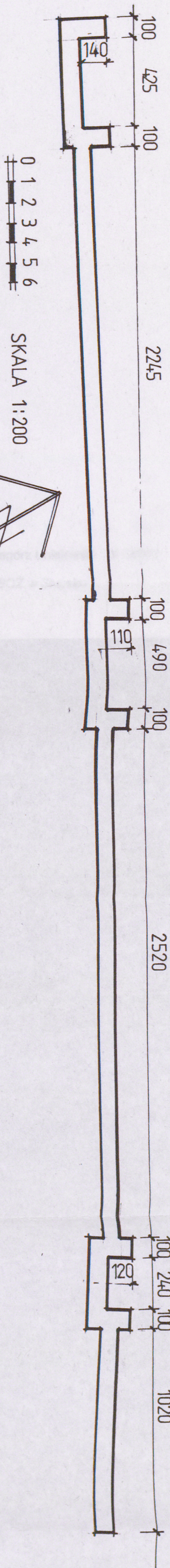
Rzut

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Grzegorz Uniejewski IX 1998 r

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Słupsku

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SŁUPSK	MURY MIEJSKIE – przy ul. JAGIEŁŁY	Rzut

Wkładkę założył: mgr inż.
Miejsce przechowywania ne